

zdjele i kruškolike amfore. Urešene su urezivanjem, ubađanjem ili plitkim kanelurama. Nalazi peći za taljenje rude, kalupa i posuda za lijevanje metalnih predmeta (Donja Vrba – Saloš), kao i pojedinačni nalazi bakrenih sjekira, šila i bodeža, svjedoče o razvijenom kovinarstvu. Među prilično siromašnom antropomorfnom plastikom izdvajaju se dvije osebuje stilizirane plosnate ženske figure iz Vučedola.

LIT.: R. R. Schmidt, Die Burg Vučedol, Zagreb 1945. — K. Vinski-Gasparini, Iskapanje prethistorijskog naselja u Belom Manastiru, Osječki zbornik, 1956. — S. Dimitrijević, Badenska kultura, u: djelu: Praistorija jugoslavenskih zemalja, III, Sarajevo 1979. — T. Težak-Gregl, Prilog poznavanju metalne produkcije badenske kulture, Opuscula archaeologica, XI–XII, Zagreb 1987. — Ista, O problemu idolo-plastike u badenskoj kulturi, ibid., XIII, Zagreb 1988. T. T. G.

BADIJA, otok u Pelješkom kanalu, uz obalu Korčule. Spominje se u srednjem vijeku kao »insula Scti. Petri« po istoimenoj predromaničkoj crkvi koja je uništena; kasnije naziv Otok potiskuje Badija. Sudeći po nalazu neolitičkih noževa, bio je naseljen još u prapovijesti, a najviše nakon dolaska bos. franjevaca 1392. Samostan Gospe Milosrdne, monumentalni je arhit. sklop, dograđivan u nekoliko navrata. Sastoji se od velike crkve propovjedničkog tipa skulpturalno obogaćenog pročelja, zvonika i klaustura na kojima su korčulanski majstori izveli raskošno klesane, ukrase u gotičko-renesansnom stilu. Glavna zgrada za stanovanje prema moru imala je ugaono istaknute lođe, a sa sjev. strane crkvi je po nacrtu Mlečanina G. Massarija u XVIII. st. dodana barokna kapela, izrazite konstrukcije i velebrne prostorne zamisli. Unutrašnjost stilskih zdanja popunjavana je radovima domaćeg i stranog podrijetla. Ističu se skupina drvenih skulptura Raspeća, djelo J. Petrovića iz 1457, drvena korsa sjedala s renesansnim intarzijama, rad Šimuna iz Cavtata iz XVI. st. i gl. oltar s baroknim kipovima po predlošku A. Tiralija iz 1722. U samostanskoj knjižnici nalazila su se i dva globusa V. Coronellija. Kulturna i umjetnička baština samostana nalazi se danas na različitim mjestima, a građevni sklop preuređen je u ugostiteljski centar. — Vrh brijege iznad samostana je crkva Sv. Katarine, građena u gotičko-renesansnom slogu XV–XVI. st. Na obližnjem otočiću Lučnjaku otkrivena je ranokršć. crkva iz V. st. a na susjednom Planjaku također natpis iz ranog kršć. doba.

LIT.: C. Fisković, Franjevački samostan na »Otoku« kod Korčule, Novo doba, 1935, 300. — V. Foretić, Otok Korčula u srednjem vijeku, Djela JA, 1940, 36. — I. Fisković, Kulturno-umjetnička prošlost Pelješkog kanala, Split 1971. — Ista, Prijedlog za kipara J. Petrovića, Peristil, 1965–66, 8–9. — J. Belamarić, Franjevačka crkva i samostan na otoku kod Korčule, Prilozi – Dalmacija, 1983. I. Fis.

BADOVINAC, Marko, samouki kipar (Žumberak, 1771 – Križevci, 1851). Bio je grkokatolički svećenik, župnik u Mrzlom Polju, rektor sjemeništa i kanonik u Križevcima. U dobi od šezdeset godina počeo je raditi križeve i prstenje, poslije rezbari u drvu ljudske likove. U kamenu je modelirao autoportret (Povijesni muzej Hrvatske).

LIT.: Znameniti i zaslužni Hrvati, Zagreb 1925, str. 15. — Lj. Babić, Umjetnost kod Hrvata, Zagreb 1943, str. 42. — M. Schneider, Portreti 1800–1870, Zagreb 1973, str. 15–16. VI. Mć.

BADURINA, Anđelko, povjesničar umjetnosti (Lun na Pagu, 2. X. 1935). U Zagrebu je završio Teološki fakultet (1963) i Filozofski fakultet (1968) te doktorirao 1974. Od 1969. radi u Institutu za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Proučava iluminirane rukopise, ikonografiju i sakralnu arhitekturu. Osnovao je i postavio kulturnopovijesne zbirke uz crkve i samostane u Hrvatskoj (Porat, Glavotok, Martinšćica, Klanjec, Ksaver u Zagrebu, Sigurata u Dubrovniku). Uredio je *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva* (Zagreb 1979).

BIBL.: Fragmenti iluminiranog evanđelistara s kraja XI. st. u Rabu, Peristil, 1965–1966, 8–9; Iluminirani rukopisi samostana Male braće u Dubrovniku, Radovi IPU, 1972, 1–2; Iluminirani rukopisi u gradu Korčuli, Zagreb 1974; Prijedlog za rješenje nekih ikonografskih problema, ZUZ, 1977, 12; Porat – povijest crkve i samostana, Zagreb 1980; Glagoljska iluminacija u Senju, Senjski zbornik, 1980, 5; Sigurata, Dubrovnik 1983; Evanđelistar iz 11. stoljeća u šibenskoj katedrali, CCP, 1983, 11; Sakralni prostor tijekom povijesti i danas, (s B. Škunca i F. Škunca), Zagreb 1987; Uloga franjevačkih samostana u urbanizaciji dubrovačkog područja, Zagreb 1990; Iluminirani rukopisi otoka Hvara, Radovi IPU, 1990, 14; Boljinski glagoljski rukopisi, Pazin 1992. Ž. Č.

BADURINA TUDJINA, Marina, keramičarka (Zagreb, 21. XII. 1952). Završila Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1972. U Velikoj Britaniji diplomirala na Bath Academy of Art 1976 (J. Colbeck). Živi u Milanu. Bavi se skulpturom i izradom uporabnih predmeta znatne likovne čistoće i discipline. Stilski bliska umjetnosti 30-ih godina (Art déco) te suvremenu oblikovanju u duhu postmodernizma (*Mala forma*, 1982; *Bijela forma*, 1984; *Sestre*, 1987). Samostalno izlagala u Zagrebu (1985, 1988) i u Milanu (1987/88).

BADIJA, klaustar franjevačkoga samostana

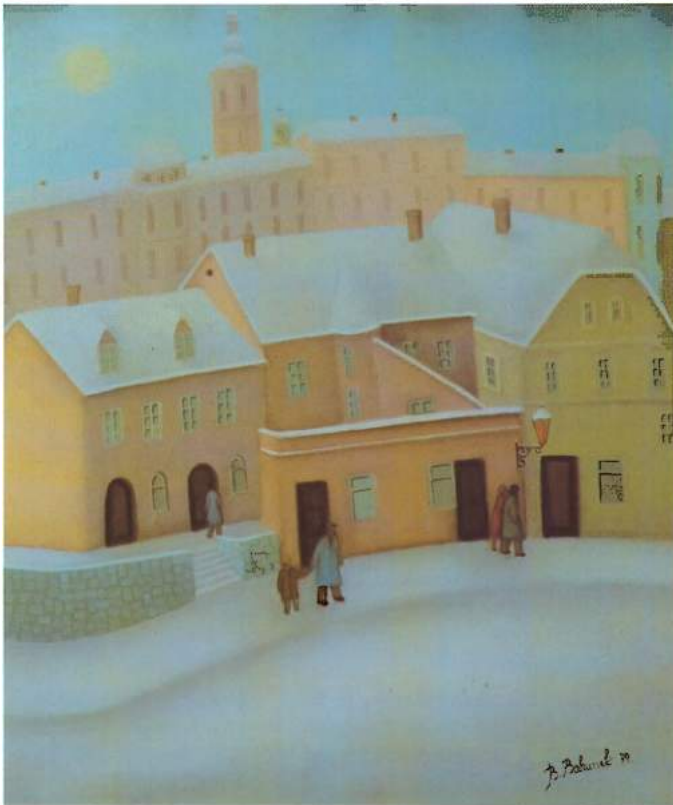
LIT.: I. Zidić, Marina Tadjina Badurina (katalog), Zagreb 1985. — E. Santarella, Marina Tadjina Badurina (katalog), Milano 1987. — T. Maroević, Marina Tadjina Badurina (katalog), Zagreb 1988. Ž. Sa.

BAG → KARLOBAG

BAHORIĆ, Belizar, kipar (Sušak, 24. XI. 1920). Završio je Akademiju u Zagrebu 1950 (A. Augustinčić, F. Kršinić). Bio je lik. suradnik Primorskog vjesnika. Bavio se pedagoškim radom; od 1962–76. bio je direktor Škole primijenjene umjetnosti u Zagrebu. U ranijim godinama radi reljefe i skulpture s motivima rata, stradanja i otpora (logoraši iz Mauthausena, prizori iz poeme *Jama* I. G. Kovačica). Realističke oblike preobličuje u izdužene, izražajne likove s naglašenom dramatikom unutarnjih zbivanja. Oko 1960. približava se apstrakciji. Kontrastira uglučane i »sirove« dijelove metala, ističe konstrukciju i ritam mase u prostoru (*Raspad kristala I*, 1968; *Raspad kristala II*, 1969). U ciklusima *Prodor kroz vrijeme* (1974) i *Erotske igre* (1978–80) služi se simboličkim i metaforičkim asocijacijama osnovnih geometrijskih oblika. Njegova je skulptura pretežno komornog

B. BAHORIĆ, Cvijet

B. BAHUNEK, *Hladno jutro*

karaktera, premda je radio i spomenike (Delnice, Duga Resa, Čazma, Veliko Trgovište). Samostalno je izlagao u Zagrebu, Rijeci, Splitu, Skoplju i Novom Sadu. Sudjelovao je na Mediteranskom kiparskom simpoziju u Labinu 1974. Dobio je Zlatnu medalju za skulpturu na Biennale Dantesca u Ravenni 1975. Bavi se crtežom, grafikom i oblikovanjem nakita.

LIT.: R. Putar, Belizar Bahorić i Stevan Luketić, ČIP, 1960, 100. — V. Ekl, Svestrano zainteresiran kipar, Vjesnik, 4. XI. 1968. — V. Bužančić, Belizar Bahorić (katalog), Zagreb 1971. — V. Maleković, Preobrazbe materijala, Vjesnik, 24. IV. 1971. — Ž. Sabol, Belizar Bahorić (katalog), Zagreb 1975. — Z. Jurčić, Belizar Bahorić (katalog), Zagreb 1979. — V. Ekl, Bahorić (monografija), Rijeka 1987. — Ž. Sa.

BAHOVEC, Franjo, arhitekt (Samobor, 28. X. 1906). Diplomirao arhitekturu na Tehničkom fakultetu u Zagrebu (1929). God. 1935–45. radi u Gradskom građevnomu uredu u Zagrebu te surađuje s Radnom grupom »Zagreb«. Sudjeluje na natjecanjima (s A. Ulrichom) za sanatorij na Šupljaj steni na Avali (1932), školu u Samoboru (1933), Radnički dom u Kačićevoj ul. u Zagrebu (1934) te (s I. Zemljakom) na natjecanju za regulaciju Kaptola u Zagrebu (1934). B. prihvaća nazore moderne arhitekture pa se njegovi objekti odlikuju jednostavnom strogošću i funkcionalnim rješenjima: stambena zgrada s kapelicom u Marinkovićevoj 1 (s A. Ulrichom, 1934), Uprava policije u Petrinjskoj ul. 32 (sa Z. Kavurićem, 1932), sportski park i mali bazen na Šalati (1936) u Zagrebu. Poslije II. svj. r. projektira industrijske objekte, sportska plivališta, javne i stambene zgrade: plivački bazen i skakaonicu na Šalati (1948), stadion na Šalati (1956), zimsko plivalište »Mladost« (s B. Tušekom, 1956), sve u Zagrebu, potom hotel »Petku« u Dubrovniku (s B. Tušekom, 1958), školu u Voltinu naselju (1964), stambenu zgradu u ul. Ljudevita Posavskoga (1965), kupalište i bazene na Sveticama (1966) u Zagrebu te plivački bazen u Tuzli (1974).

LIT.: T. Premerl, Arhitekt Franjo Bahovec, ČIP, 1980, 330, str. 12–13. — Isti, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Zagreb 1990. — T. Pl.

BAHUNEK, Antun, naivni slikar (Varaždinske Toplice, 5. XII. 1912 — Zagreb, 3. IV. 1985). Po zanimanju soboslikar. God. 1946. u RKUD-u »Vinko Jedut« u Zagrebu dobiva prve slikarske poduke (M. Veža, P. Gavrančić). U početku radi akademski, oko 1953. približava se narativnosti hlebinske škole (*Mamica su štrukle pekli*). Uskoro se vraća amaterskom načinu (*Kazalište sa Zdencem života*), s izraženijom težnjom stilizaciji i fantastičkom sadržaju. Poentilističkim načinom često slika slični motiv ponavljajući ga s malim izmjenama (*Crvena kompozicija*, *Tamnoplava kompozicija*, *Bijeli konji*). B. pripada »zagorskom krugu izvorne umjetnosti«

(Jurak, Rabuzin, Skurjeni, braća Stolnik). Samostalno je izlagao u Parizu (1971), Križevcima (1972), Zagrebu (1973, 1976, 1980), Varaždinskim Toplicama (1976), Trebnju (1977) i Zlataru (1978).

LIT.: V. Maleković, Hrvatska izvorna umjetnost, Zagreb 1973. — J. Depolo, Antun Bahunek (katalog), Zagreb 1976. — Isti, Antun Bahunek (katalog), Zagreb 1980. — VI. Mě.

BAHUNEK, Branko, naivni slikar (Zagreb, 13. XI. 1935). Slikati počinje 1960; prvi mu je učitelj otac Antun. Uskoro se osamostaljuje i počinje slikati motive staroga Zagreba (*Radičev trg*, *Jezuitski trg*, *Popov toranj*). U aktovima i portretima sklon je stilizaciji. God. 1978. naslikao je seriju ulja s motivima Dubrovnika. Samostalno je izlagao u Zagrebu, Dubrovniku, Berlinu, Svetozarevu, Trebnju, Rotterdamu, Poreču, Zlataru i Münchenu.

LIT.: V. Maleković, Hrvatska izvorna umjetnost, Zagreb 1973. — Isti, Branko Bahunek (katalog), Zagreb 1979. — VI. Mě.

BAICA, Joško, slikar (Dubrovnik, 12. VI. 1923). Po zanimanju liječnik. Slikarstvo je učio u priv. školi K. Strajnića u Dubrovniku 1940/41. Slika prizore iz bolničkoga života, kraljlike Dubrovnika, mrtve prirode i portrete (*Masline pod Petkom*, 1945; *Tri bolesnika*, 1957; *Mrtva priroda sa kruškom i jabukom*, 1967; *Dubrovnik jutro*, 1973), snažnom gestom i bogatim koloritom. Izvodio vitraje, kazališne scenografije i freske u bolnicama u Travniku, Gospiću i Bosanskoj Gradiški. Samostalno je izlagao u Zagrebu, Dubrovniku, Vukovaru, Opatiji, Milanu i Beogradu.

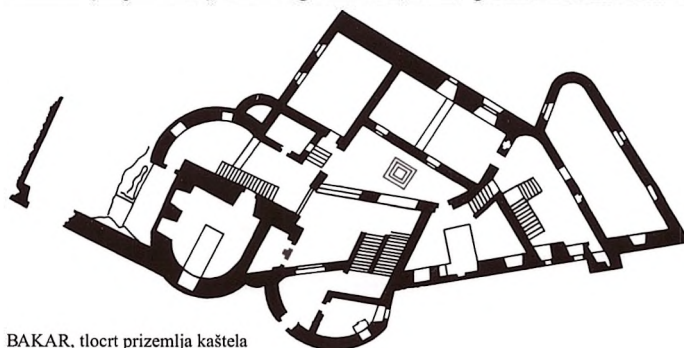
LIT.: G. Gamulin, Amaterizam i izlazak iz njega, ŽU, 1976, 24–25. — G. Gamulin i J. Škunca, Joško Bajca (katalog), Vukovar 1980. — R.

BAJLON, Mate → BAYLON, MATE

BAKAL, Aleksandar, arhitekt i urbanist (Nova Gradiška, 1. VIII. 1929). Diplomirao je na Tehničkom fakultetu u Zagrebu 1954 (M. Kauzlarić). Projektira stambene i poslovne zgrade i rješava urbanističke probleme stambenih naselja. U stambenoj arhitekturi radi tlocrte prilagođene različitim potrebama (stambena zgrada Ul. biskupa Galjufa 11, 1962; poslovno-stambena zgrada Maksimirska 51, 1963; urbanističko rješenje bloka Ul. baruna Filipovića i Vodovodne sa stambenim zgradama, 1964; urbanistički projekt i stambene zgrade Dobri dol, 1966; tvornica poluvodiča RIZ u Zagrebu, 1970–73; stambeni niz u Samoboru, 1970–73). Bio direktor Urbanističkog zavoda grada Zagreba od 1972–87.

BIBL.: Višestambeni objekt u naselju Dobri dol, ČIP, 1970, 203; Tvornica poluvodiča RIZ, Arhitektura, 1974, 150. — J. M. M.

BAKAR, grad u dnu Bakarskoga zaljeva. U rimsko doba veće naselje, vjerojatno *Volcera* ant. kozmografa; na njegovu važnost ukazuju bogati nalazi groblja iz I. st. i prve pol. II. st. na lok. *Trg* (zlatni i srebrni nakit, brončana posuda s prizorima lova u reljefu, staklo, keramičke svjetiljke, monete — sada u Arheološkomu muzeju u Zagrebu). — U srednjem vijeku je u sklopu teritorijalne zajednice Vinodola, od 1225. posjed Frankopana; u XV. i XVI. st. nekoliko puta mijenja gospodare, od 1550. do 1670. drže ga Zrinski, kojima je glavna izvozna luka. Izgradnjom Lujzinske ceste, koja mu proširuje ekonomsko zaleđe, razvija se kao emporij sve dok željeznica nije skrenula promet na Rijeku a era parobroda potisnula bakarske jedrenjake. — Kao feudalno uporište i građanska komuna odražuje svoju dvostruku društvenu karakteristiku i u urbanističkomu razvoju; unutar gradskih bedema (srušenih u toku XVIII. i XIX. st.) nalazi se srednjovj. feudalni kaštel na najvišjoj točki naselja kao izdvojena građevina. Trokutne osnove, nepravilan zbog uzastopnih dogradnja i obnova, kaštel ima pravilnu tlocrtnu osnovu samo u svojem južnom, stambenom dijelu, okrenutu gradu. Pročelje s prozorima I. i II. kata u simetričnim osovinama je iz XVII. st. — U srednjem vijeku se gradskim vratima (na juž. zidu) otvarao prema luci, kamo padinom terena teku i

BAKAR, tlocrt prizemlja kaštela